

Nyt fra historisk Videnskab.

I Sønderjydske Årbøger for 1953 offentliggjorde Troels G. Jørgensen under titlen »A. D. Jørgensen, skildret af en Søn« nogle erindringer om faderen. Han omtalte her også den bitre strid mellem A. D. Jørgensen og hans medarbejder, provins(lands)arkivar, dr. jur. V. A. Secher og ytrede, at Jørgensens familie satte J.s tidlige død (1897) og denne strid »i forbindelse med hinanden«. Denne ytring er den direkte anledning til professor, dr. med. Knud Sechers lille piece *A. D. Jørgensen og V. A. Secher* (1955, 47 s.).

Skønt piecen bærer præg af et noget »overeksponeret« partsindlæg, vil forskellige af dens meddelelser, således gengivelsen af breve fra Secher, have en vis værdi ved fremtidige skildringer af A. D. Jørgensens arkivgerning. Striden forekommer i øvrigt ikke flatterende for nogen af parterne, hvad der måske hænger sammen med, at kompetencestridigheder ofte bemægtiger sig bagateller som bytte. Lidet held synes jeg Kn. Secher har med sin påstand om, at »arkivstriden« ikke var en strid mellem A. D. J. og V. A. S., men mellem A. D. J. og hans medarbejdere. Ret ubillige synes også de stærke udtalelser om, at A. D. J. svigtede i sit forhold til landsarkiverne. En rigsarkivar vil næppe kunne være fortrolig med alle arkivvæsenets forskellige fonds, men er henvist til at støtte sig til medarbejderne. Men selvsagt var der her særlige problemer, idet nyoprettelsen af landsarkiverne skete i Jørgensens tid.

Kn. Secher har som »undertitel« på piecen »Besættelsen af Rigsarkivarembedet i 1903«, skønt dette intet har med den Secher-Jørgensenske strid at gøre. Kn. Sechers omtale her er polemik mod fremstillingen i afd. arkivar E. Marquards i tidsskriftet »Fortid og Nutid« (bd. XVIII, (1950) s. 121 ff.) trykte skildring »Fra Rigsarkivets første Halvsekel«. Af en vis betydning for rigsarkivets historie er denne polemik, men større interesse har den næppe for andre end arkivfolk. Bag Sechers kandidatur stod de tre landsarkivarer — Saxilds forhold til Secher blev dog senere meget kø-

ligt — medens hovedarkivets folk ønskede en af deres egne og herom indgav en adresse. Kn. Secher taler om »kliken« på 1. afdeling, men adressen var også underskrevet af de fleste arkivfolk på 2. afdeling. Blandt underskriverne var så fremragende arkivmænd som William Christensen og L. Laursen (senere rigsarkivar), men Kn. Secher finder dem helt uforstående over for de krav, »der måtte stilles til en rigsarkivar«.

Forklaringen på det meget beklagelige modsætningsforhold mellem V. A. Secher og de allerfleste af de i arkivet ansatte finder Kn. Secher dels i, at de ikke kunde opfylde Sechers »berettigede krav« og dels i deres slette menneskelige egenskaber. Under en af disse rubrikker vil således formodentlig også jeg, der blev ansat i arkivet nogle år før Sechers afgang, komme ind, når jeg erkender at dele den »almindelige« opfattelse af V. A. Secher som chef. Men samtidig med at konstatere dette — og beklage ofrene for hans uheldige chefsegenskaber — er der grund til at fremhæve V. A. Sechers frugtbare arkivalske tanker, herunder arkivarernes palæografiske uddannelse og kravet om, at de både fik uddannelse i hovedarkivet (på begge afdelinger) og i et landsarkiv. For Secher var det en ledende tanke, »at arkivgerningen er et fag, og at arkiver skal ledes af fagmænd«.

Holger Hjelholt.

Det er Vilh. Lorenzens Fortjeneste i hidtil uset Omfang at have fremdraget og studeret det meget store Materiale af Kort og Planer, som vore Fæstningsingeniører har efterladt. Han har — hovedsagelig paa Grundlag heraf — i de senere Aar koncentreret sine Studier om vore Byers topografiske Udvikling i nyere Tid, er blevet en lidenskabelig Dyrker af det Fag, som i Frankrig betegnes som *l'Urbanisme*, og som han selv kalder Bybygning. Hans (og hans svenske og norske Medarbejderes) Undersøgelse af Christian IV's Byanlæg har een Gang for alle slaaet fast, at denne Konge og hans Samtid øvede store Bedrifter paa dette Omraade. Andet Bind af Lorenzens ligesaa stort anlagte Vore »Byer, Studier i Bybygning« (1952), som omfatter Perioden 1600–1660, har væsentlige Fortrin fremfor første, hvilket ganske øjensynligt skyldes Tilstedeværelsen af grundigere Forarbejder (fortrinsvis fra Forfatterens egen Haand) og et rigere Kortmateriale.

Under Udarbejdelsen af sine Bøger om Bybygning har Lorenzen lært at kende Axel Urup som Fortifikationsexpert og at værdsætte ham som historisk Personlighed. Med sin Bog: *Axel Urup: En dansk Ingeniør i det 17. Aarhundrede*. (København 1953),